

ԿՐՈՆԱԿԱՆ

ՄԱՐԴՈՒ ԽՈԿԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔԸ

«Ուշացած եւս առաւել է մարդ խան զաջամար»
(ՍԱՏԹ. ԺԲ. 12)

Աւետարանական այս խօսքին մէջ երկու բաներ՝ մարդն ու ոչխարը, կը բաղդատուին իրաբու հետ։ Ոչխարը ունի իր առաւելութիւնները, նոյնպէս մարդը ունի իր արժէքները։ Սակայն երբ ասոնք իրարու հետ բաղդատութեան դրուին, մարդը աւելի կը կը բարոյապէս քան ոչխարը։ Հետեաբար Սրբազն Մատեանը իրաւամբ կ'ըսէ. «Մարդը որչացած փաւելի է ոչխարէն»։

Ոչխարը Ա. Գրոց մէջ նույիրական կենացանինիւն մին է։ Ամէն կենդանի ունի իր համեմատական արժէքը, բայց ոչխարը առնոց մէջ, եթէ ոչ ամենաարժէքաւորը, գէթ արժէքաւորներէն մին նկատուած է։ Ոչխարին արժէքը կը կայանայ նախ՝ իր օգտակարութեան մէջ։ Անոր բուրդը ձմեռուան մեր տաքուկ հանդերձեղէններուն առաջձը կը կազմէ, մորթը վաճառականութեան ու ճարտարաբուեստի մէջ կարեոր տարր մըն է, իսկ միսը մեր սեղանները զարդարող համագամ կերակուրներուն փառապահը կը հանդիսանայ։

Երկրորդ՝ ոչխարին արժէքը իր բնաւորութեան մէջ է։ Անիկա գայլի պէս զիշտիչ, աղուէսի նման նենդամիտ, օձի պէս թունաւոր և խողի նման ցիսիերու մէջ տապլտկող մը չէ, այլ օժտուած է անմեղութեամբ, հլութեամբ, հնագանեցութեամբ և համբերատարութեամբ։

Անմեղութիւն, հլութիւն, հնագանեցութիւն և համբերութիւն. այս չորս գեղեցիկ յատկութիւններուն պատճառաւ է որ ոչխարը Աստուածաշունչի մէջ խորհրդանշանը կը կազմէ արդարներուն, իսկ այծը՝ իր վայրագ բնաւորութեան համար մեղաւորները կը ներկայացնէ։ Ոչխարին բազմապիսի օգտակարութիւնը ցոյց տալու համար հրէից թալմուտ գիրքը կ'ըսէ. «Մախէ՛ ազարակի և ոչխար մը զնէ, բայց ոչխարդ ծալսելով

Ոչխարները լնաւանեկան են և խումբով կ'արածուին լեռներու ու դաշտերու վրայ։ Այս իսկ պատճառաւ, Սրբազն Մատեանին մէջ Աստուածոյ ժաղովուրզը ոչխարի հօտին նմանցուած է։ Յիսուս, մեր փրկիչը, ինքն քինքը քաջ հովին կ'անուանէ, և իրեն հետեւողներուն ոչխար անունը կուտայ։ Ինչպէս կ'լուէ. «Ես եմ հովիւն քաջ, հովիւն քաջ զանձն իւր զնէ ի վերայ ոչխարաց» (Յազէ. ԺԲ. 11)։ Ա. Գրոց մէջ այսպէս իրը նմանութիւն և օրինակ՝ ոչխարը յաճախ յիշուած է թէ՛ Հին և թէ՛ Նոր Ուխտի մէջ։

Ոչխարը իր այս առաւելութիւններովը ուակայն չկրնար մարդու հաւասարիլ, որովհետեւ մարդը խորհող էակ է, իմացական, ընկերական, բարոյական ու հոգեսոր բարձր կարողութիւններով օժտուած։ և իր ներկայ վիճակէն աւելի փսեմ էակ մը ըլլալու համար ալ տակաւին լի է շատ մը թաքուն ընդունակութիւններով։ Եթէ մարդ ոչխարէ մը աւելի արժէք կը ներկայացնէ, ուրեմն ինչ բանի մէջ է անոր արժանիքը։

Ոմանք իրերը աշխարհիկ տեսակետէ զիտելով մարդուն արժանիքը իր հարստութեան մէջ կը փնտուի։ Ասիկա սակայն իրողութեան հետ չի համաձայնիր։ Քանզի եթէ մարդու մը արժանիքը իր ներկան կարողութեամբը չափուի, այդ պարագային չքաւորները պէտք է արժանիք զուրկ համարուին, մինչդեռ աղքատներ կան որոնք աւելի բարձր արժանիք կը ներկայացնեն այսօր քան թէ շատ մը մեծահարուստ անձեր։ Ոմանք ալ մարդուն արժանիքը իր ստացած գաստիարակութեան մէջ անկութեամբ կը ջանան։ Այս ալ դարձեալ սխուլ է։ Որովհետեւ եթէ այդպէս ըլլայ, տղէտ ու անուս մարդուկ արժանիք զուրկ պէտք է համարուին, մինչդեռ տղէտ նկատուած մարդոց մէջ քիչ չեն անհատներ՝ ուրոնք աւելի վիճանձն են քան թէ համալսարանական կոչուած շատ մը մտաւորականներ։ Ուրիշներ ալ մարդուն արժանիքը իր ունեցած զիրքին ու տիտղոսին հետ կը կապին։ Այս մտածելակերպը ևս հեռու է ուղիղ ըլլալէ։ Վասնզի եթէ սոլիկա շիտակ ըլլայ, ընկերական բարձր զիրք չունեցող և կամ բարձր աստիճաններէ ու տիտղոսներէ զուրկ մարդուկ անարժէք պէտք է նկատուին։ Իրականութեան մէջ սակայն, հասարակ մարդոց մէջ յաճախ աւելի արագարակ մի զները։

ժանիք ունեցող անհատներ կը գտնաւին, քան թէ ընկերական, քաղաքական և եկեղեցական բարձր զիրքեր ու պաշտօններ ունեցաղ անձերու մէջ:

Այս արտայայտութեամբ, ի հարկէ, ըստ չենք ուզեր թէ հարստութիւնը, դաստիարակութիւնը, տիտղոսներն ու աստիճանները անարժէք բաներ են: Ա՛յ երբեք՝ Այլ կ'ուզենք չեշտել թէ մարդու մը արժանիքը ո՛չ գրամով, ո՛չ ուսումով, և ո՛չ ալ բարձր տիտղոսներով ու պաշտօններով կը չափուի, այլ իր ցոյց տուած վսեմ նկարագրով, ազնիւ վարք ու բարքով, և բարի ու օգտաշատ կենցաղով: Այլ բառերով, մարդուն արժանիքը արտաքին բաներու հետ կապուած ըլլալէ աւելի ներքինէ, տեսանելի ըլլալէ աւելի՝ անտեսանելի, և ֆիզիքական ըլլալէ աւելի՝ հոգեկան: Այսուհանդերձ, մարդու խօսական արժանիքը մատնանշող կան չատ մը բանաւոր պատճառներ, որոնցմէ մի քանին կ'արժէ յիշել:

Ա. — Մարդ Ասուծոյ արարշագործութեան փառապանի կը կազմէ եւ ասիկա ինքնին զօնացուցիչ պատճառ մըն է անոր արժեկաւոր եակ մը ըլլալուն: Երբ կ'ըսենք թէ մարդ Ասուծոյ արարշագործութեան փառապանին է, ասով կ'ուզենք մատնանշել թէ նա իր Սրարչին գլուխ գործոցն է: Օրմանեան մեզի ժամանակակից հեղինակ մըն է, ունի մէկէ աւելի երկասիրութիւններ, բայց «Ազգապատում» իր գլուխ գործոցն է: Այս ըսելով, իր զրած միւս գիրքերուն արժէքը կոտրած չենք ըլլալը, այլ անոնց համեմատական զրական ու բարոյական արժէքը գնահատենով հանդերձ կը չեշտենք թէ Օրմանեան իր «Ազգապատում» գիրքին համար աւելի իմացականութիւն և ճիզ գործածած է:

Նմանապէս երբ կ'ըսենք թէ մարդ Ասուծութոյ արարշագործութեան գլուխ գործոցն է, կ'ընդունինք նախ թէ Ասուծոյ ստեղծած ամէն ինչ լաւ է և արժէքաւոր, յետոյ կը մատնանշենք միաժամանակ թէ մարդը ստեղծելու համար նա, իրեն ճարտարապետ, աւելի հոգածութիւն ցոյց տըւած և աւելի զոհողութիւն ըրած է:

Ստեղծագործութեան արարքին մէջ

մարդ բուն նպատակակէտն է: Ճարտարապետ մը երբ կը ծրագրէ չենք մը կառացանել՝ նախ փայտէ կայան մը կամ բարձրաւանդակ մը կայանին մը կամ բարձր ըստ չենքի շինութեան: Փայտէ և կամ տախտակէ կայանին արժէքը առժամկայէ, վասնդի բուն չենք չէ այն, այլ չենք մը նախսապատրաստութիւնը, ինչպէս յառաջարանը բուն գիրքը չէ, այլ գիրքին սկզբը նաւորութիւնը: Նմանապէս Սոսուած ար իր արարշագործութեան չըջանին մարդուն ստեղծագործութիւնը պահած է ամենէն վերջը: Իրեն նախսապատրաստութիւնն ստեղծած է նախ անշունչ իրերը, յետոյ բայսերը, ապա կենդանիները, և ամենէն վերջը մարդը: Ահա՝ այս իսկ պատճառուու մարդը կը կազմէ արարշագործութեան բարձրագոյն նպատակակէտը, փառքն ու պարծանքը:

Անշունչ իրերը ստեղծագործութեան մէջ նպատակ մը չէին, այլ նպատակակէտին հասնելու համար նախսագոյնը մը: Բոյսերը արարշագործութեան գլուխ գործոցը չէին կազմեր, այլ գլուխ գործոցը արտադրելու համար սկզբնակառութիւնն մը: Նոյն պէս կենդանիներ ստեղծագործութեանն չանաբանը չեն եղած երբեք, այլ սոսկ նշանաբանի մը հասնելու միջոցը: Արարիչը այս բոլորը ստեղծեց լոկ մարդուն սիրոյն համար, և կամ մարդը ստեղծելու զիառամով զանոնք գործածեց իրեր նախսապատրաստութիւն: Տիեզերքի մէջ չկայ բան մը որ մարդուն սիրոյն համար ստեղծած չըլլալ: Ամէն ինչ որ գոյութեան եկած է մեր օգտին ու երջանկութեան համար է:

Բնութեան մէջ անշունչ իրը թէ և ունի իր կարեռը տեղը, բայց կրաւորական է անոր օգտակարութիւնը: Բոյսը թէ և արժէք մը կը ներկայացնէ, սակայն զիտակից չէ իր գոյութեան: Կենդանին թէ և արժէքաւոր արարած մըն է, բայց և այնպէս չի կրնար հակակշան իր արարքները: Իսկ մարդուն գիրքը ներգործական է բնութեան մէջ, զիտակից է նա իր օգտակարութեան, և կարող է զսպելու իր ոյժերը: Ուստի մարդը աւելի արժէք կը ներկայացնէ այս ընդարձակածաւալ տիեզերքին մէջ քան միւսները՝ որոնք գոյութեան իրաւունք ստացած են պարզապէս մարդը յառաջ բերելու իրը նախսապատրաստութիւն: Երբ

մարդ գիտակցութեան գայ և զգայ իր այս բարձր գիրքը տիեզերքի մէջ, իսկոյն կը հրաժարի անասնական մակարդակի վրայ տպրուած գետնաքարչ կեանքէն և կը նըւիրէ ինքզինքը աւելի բարձր ու աւելի աղնիւ աղբեկերպի մը՝ որ պատիւ կը բիրէ թէ՛ իրեն և թէ՛ իր Արարչին, որուն ստեղծագործութեան գլուխ գործոցն է ինք:

Բ. — Մարդ իր Արարչին պատկերովը ստեղծուած է: Ասիկա ուրիշ պատճառ մըն է որ երեան կը բիրէ անոր ներքին արժանիքը: Մարդ էսկը միացումն է մարմինի և հոգիի: Մարմինը կը բաղկանայ կարդ մը տարրերէ, որոնք են թթուածին, ջրածին, բնածութա, բորոկածին, կրաքար, փոսփոր, պոտասիոն, ծծումբ, սօտիբմ, քլորին, մէկնիզիլից, երկաթ, եայլն: Մարդուն արժանիքը, բնականաքար, իր ֆիզիքական կազմին մէջ չէ, այլ իր հոգեկան կարողութիւններուն մէջ:

Մարդու հոգին Աստուծոյ չունչն է, ներ հոգիէն փրցուած կայծ մը: Երբ Աստուծուած հինգ օր գործեց և վեցերորդ օրը իր արտքչագործութեան գագաթնակէտին հասաւ և մարդը գոյութեան բերաւ, անոր տուաւ իր հոգիէն մասնիկ մը: Ապա մարդը սկսաւ կը եւ իր վրայ իր արարչին պատկերը: Մարդ մարմնով որքան աշխարհիկ է, նոյնքան իր հոգիով աստուծածային: Այս, մարդն է տիեզերքի մէջ այն եղական արարածը՝ որ կը իրէ իր վրայ Աստուծոյ պատկերը, ինչպէս նաև օժտուած է բարոյական և հոգեկան բազմաթիւ կարողութիւններով՝ որնք անմահ են ու յաւիտենական: Պղտոն՝ նկատի առնելով մարդկային հոգիին աստուծային ծագումը, մարդը այս աշխարհի մէջ աստուծներու յաջորդը կը համարէր:

Երբ Սուրբն Պողոս, Յունաստանի մէջ, Արիստագոսի բլուրին վրայ կեցած կը քարոզէր Աթենացիներուն, անոնց բանաստեղծներուն խօսքերէն կոչում ընելով ըստաթէ մարդ Աստուծոյ ցեղէն յառաջ եկած է (Կործք, ԺԷ, 28-29): Այսինքն, Աստուծ և մարդ օտար էտիներ չեն իրարու, այլ ազգակիցներ, արարիչ և արարած, հայր և որդի:

Երբ անմահ եղիչէն, իր թաղման ձա-

ռին մէջ կ'արտայայտուի այս ուղղութեամբ հետեւալ բառերով. Ալշխանութեան տէր մարդիկ իրենց անունով արձաններ կը կանդնին, և իրենց պատկերները կը նկարին գրամի վրայ, որովհետեւ պատկերագիր նկարով է որ սոկին կը մեծարուի ու կը յարգուի աշխարհի մէջ: Ես՝ իմ կենդանի պատկերը մարդու կենդանի դէմքին վրայ նկարեցի, կ'ըսէ Աստուծած: Աշխարհի վրայ միայն մարդն է որ Աստուծոյ կը նմանի: Աստուծած մարդուն միայն կ'երնի: Աստուծած երկրի վրայ մարդը միայն կը սիրէ: միայն Աստուծած մարդասէր է և միայն մարդն է աստուծածսէր: Աստուծած մարդու համար մարդացաւ և Աստուծոյ համար մարդը աստուծածացաւ(*) :

Եթէ այս է իրողութիւնը, ինչո՞ւ ոմանք փոխանակ Աստուծոյ պատկերը կրելու սատանային դիմագիծը կը կրեն: Իսակացի նշանաւոր նկարիչ Տը Վինչի (De Vinci) անգամ մը պատկեր մը զծեց որ կը ներկայացնէր ամենազեղեցիկ մարդու մը զէմքը: Տարիներ վերջ ուղեց ամենատպեկ մարդու պատկերը նաև զծել, ուստի պատեցաւ ասզին անզին և օր մը սրճարանի մը անշիւնը գտաւ մէկը որ կրնար օրինակ ըլլալ տգեզութեան: Եւ այսպէս ունեցաւ երկու նկարներ, մէկը օրինակ գեղեցկութեան, յակ միւսը՝ տգեղութեան: Բայց վերջէն տեղի ունեցած քննութիւնները ցոյց տուին թէ այս երկու պատկերներուն տէրը միւնյան անձն էր:

Մարդը թէւ ունէր բարոյական ու հոգեկան փայլուն կարողութիւններ և գեղանի գէմք, սակայն երիտասարդ հասակէն ինքզինքը անսաւակութեան և մոլութիւններու այնքան յանձնած էր որ մեղքը իր իմացական ու բարոյական կարողութիւնները չլատելէ զատ ֆիզիքական գեղեցկութիւնն աւ աւրած էր բոլորպին: Եւ ահա գեղեցկութեան տիպար մը եղած էր այսպէս տգեզութեան օրինակ մը: Նոյնը շիտակ չէ՞ր միթէ անսաւակ որդիին համար, երբ նա կորագլուխ ու կորաքամակ իր հօրը տունը վերադաշտ. ի՞նչ էր մեացած իր վրան վերադաշտ. ի՞նչ էր մեացած իր վրան իր նախկին ազնուականութենէն: Աշխինչ:

(*) Տե՛ս Լոյս Շաբաթաթերթը, կ. Պուխ, 1905, էջ 7:

Մեղքը զի՞նքը անձանաչելի ըլլալու աստիճան չարափոխած ու կործանած էր:

Այսօր միթէ մեր մէջ չկա՞ն մարդիկ՝ որոնք թէ և հրեշտականման դէմքով ծնած են, բայց մեղքի երկարատև տիրապետութեան ներքե մնալով այժմ սատանային դէմքը կը կրեն, և կ'ապրին այս աշխարհի մէջ իրրե անոր ներկայացուցիչները: Մարդու այս սխալ կեցուածքը մեղանչում մընէ պարզապէս Աստուծոյ արարագործութեան նպատակին դէմ:

Դ. — Մարդ Աստուծոյ արտայայիշն է տիեզերի մէջ: Մարդու արժանիքը բարձրացնող ազգակներէն մին ալ այս է: Սազմուերգուն երբ բնութիւնը կը դիմէր, մեծ հիացումով բացագանչեց ու ըսաւ. «Երկինք պատմեն զփառս Աստուծոյ, և զարարածս ձեռաց նորա պատմէ հաստատութիւն» (Սաղմ. ԺԹ. 1): Աստուծութ ոչ միայն տիեզերքի արարիչն է, այլ նաև անոր կեանքն ու շարժիչ ոյժը: Դիմեցէ՛ք երկինքն ու երկիրը, պիտի տեսնէք թէ համայն բնութիւնը լեցուած է Անոր փառքով, և ամէն ինչ Անոր գոյութեան կենդանի վկան կը հանդիսանայ:

Ինչպէս Ս. Գիրքը ծայրէ ի ծայր աստուծայայտնութիւն մըն է, նոյնպէս բովանդակ տիեզերքը Աստուծոյ անգիր աւետարանն է. հոն ամէն արարած իր Արարչին փառքը կը ծանուցանէ: Աստուծած թէն անշունչ իրի մը մէջ կ'արտայայտուի, ծաղիկի մը գոյնին ու գեղեցկութեան մէջ իր ներկայութիւնը աշխարհին կը ծանօթացնէ, թուզունի մը օդին մէջ յօրինած դայլալիկներուն միջոցաւ կը յայտնուի, բայց այս յայտնութիւնը մասնակի է: Աստուծոյ արտայայտութիւնը մարդու մէջ է որ աւելի պայծառ է և որոշ:

Երբ Յիսուս մարմին առաւ ու չըջեցաւ մեր երկրագնդին վրայ, չէր այլ ինչ բայց եթէ Աստուծոյ ամենակատարեալ մէկ արտայայտութիւնը: Անկէ առաջ, Աստուծած որևէ ատեն մէկու մը միջոցաւ այնքան յայտնուած չէր որքան յայտնուեցաւ իր Միածին Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսի անձին մէջ (Երբ. Ա. 3): Աստուծած այսայտնութիւնը իր գագաթնակէտին հասաւ Յիսուսի կեան-

քին մէջ և այսպէս նա օրինակ հանդիսացաւ մարդոց: Եթէ մէկը Յիսուսին նայէր, զԱսուած կը տեսնէր Անոր կեանքին մէջ, ինչպէս ինք ըսաւ. «Որ ետեսն զի՞ւ ետես զհային» (Յովհ. ԺԴ. 9): Յիսուս Աստուծոյ կեանքին հայելին էր, կենդանի մէկ նաև մակը. մէկը որ Յիսուսի կեանքը կը կարգար: Աստուծոյ կեանքը ուսումնամիրած ու հասկցած կ'ըլլար, Քանզի նա էր Աստուծոյ իսկական պատկերը և արտայայտիչը: Աստուծած կ'ուզէ որ մեր մէջ ալ արտայալաւի, ինչպէս արտայայտուեցաւ իր Միածին Որդիին մէջ:

Քրիստոնեայ ըլլալ մեր Փրկչին հետքերուն հետեւի և Անոր նման Աստուծոյ արտայայտիչը ըլլալ է: Ահա՝ Քրիստոնէական կրօնին մեզի տուած այս առանձնաշնորհումն է որ արժանիք կուտայ մարդուն, և կը բարձրացնէ անոր զիրքը կեանքի աշխարհին մէջ, իրրե իր Արարչին անզիր մէկ աւետարանը և կենդանի արտայայտութիւնը:

Էմբրօրն ինչ հիանալի կերպով կը ներբողէ մարդուն մեծութիւնը երբ կ'ըսէ . «Ո՞վ նոխ ու բազմազան մարդ, զուն որ քու լուզութեանդ և տեսողութեանդ պալատին մէջ կը կրես ցերեկին ու զիշերը, և անչափի ծիր կաթինը, քու ուղեղիկ մէջ Աստուծոյ քաղաքին յատակագիծը, և քու սրտիդ մէջ բարի և չարի, արդարութեան ու անարգարութեան աշխարհներ կան»:

Ո՞վ մարդ, զիտակից ես քու այս առանձնաշնորհութեաներուգ: Մի՛ գոհանար խոնարհ մակարդակի վրայ, զետնաքարը միտումներով ապրուած կեանքէ մը. ատիկանասնական է լոկ ու ոչխարի մը համար սահմանուած կենցաղ մը: Քու կոչումդէ աւելի բարձր կեանք մը ապրիլ, Արարչիդ նմանիլ, և Անոր Միածին Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսի լման հասակին բարձրութեան հասնիլ (Եփես. Դ. 13):

Դ. — Մարդ Աստուծոյ զործակիցն է այս աշխարհի մէջ: Ասիկա նոյնպէս մարդուն արժանիքը մատնանշող ուրիշ կարեսը կէտմըն է: Ի՞նչ է Աստուծոյ զործը և ի՞նչ է Անոր գործակից ըլլալ: Մարդկային կեանքի մէջ երկու զուգահեռական ոյժեր կան՝ բա-

րին և չարքը: Բարիին պաշտպան ըլլալ Աստուծոյ զործակից ըլլալ է: Արդարութեան դատին ախոյեան կանգնիլ, որրին, որքեայրիին, արկածեալին և կեանքի պայքարիին մէջ զժքախտացածներուն օգնութեան հասնիլ՝ Աստուծոյ զործին մզում տալ է: Շատ զիւրին է հոսանքէն քշուիլ և շարին զործակից դառնալ: բայց ասիկա ստորնացում է, բարոյական մակարդակէն վար իջնալ է: Միծութիւնը բարձրանալու և ուրիշները բարձրացնելու մէջ կը կայանայ: Աստուծած մարդուն այնքան արժանիք տուած է որ զայն իրեն զործակից նշանակած է իր թագաւորութեան սուրբ զործին մէջ:

Յիսուս, մեր կեանքի առաջնորդը, երբ աշխարհ եկաւ նոյն շաւիզէն ընթացաւ: Յիսուսի ամէն մէկ խօսքը, արարքը, շարժուձել իր վրայ Աստուծոյ ներկայութիւնը և Անոր հետ իր ունիցած զործակցութիւնը կը մատուանչէին: Երբ Յիսուս Դողգոթայի վրայ կը տառապէր, Աստուծած թէկ մէկ կողմէն խորունկ ցաւ զզաց իր Միաձին Որդույն չարչարանքներուն համար, բայց միւս կողմէն, այդ չարչարանքներուն միջոցաւ նա կրցաւ իր կատարեալ սէրը ծանօթացնել աշխարհի: Նա ինքզինքը Հօրը հետ այնքան նոյնացուց որ Անոր զործը իր զործը եղած էր: Մինք ևս Աստուծոյ զործակիցները կ'ըլլանք երբոր հետեւնք մեր Փրկչին հետքերուն: Քանի որ Աստուծած տուած է մեզի այս առանձնաշնորհումը, ինչո՞ւ չվայելենք զայն: Գահաժառանգ մը պէտք է իրրե զահաժառանգ ապրի: Ցաւալի է սակայն ըսել որ այսօր որքան մարդիկ կան երկրագնդիս վրայ՝ որոնք Աստուծոյ զործակից չըլլալէն զատ ոչխարի մը չափալ օգտակարութիւն չունին մարդկութեան համար: Ան որ իր Արարչին իրբե ներկայացուցիչը բարիին զործակից չէ այս աշխարհի մէջ՝ մեղանչած կ'ըլլայ բնութեան

սկզբունքներուն և Աստուծոյ ստեղծագործութեան նպատակին դէմ:

Աստուծոյ կամքն է որ մարդիկ գնահատեն ճշմարտութիւնը, սիրեն արդարութիւնը և իրարու հետ ունենան շխտակ յաշրաբերութիւն, և որով վայելին աշխարհի մէջ մաքի անգորրութիւն ու սրտի խաղաղութիւն: Ինչպէս երկինքի մէջ նմանապէս երկրի վրայ Աստուծած ծրագրած է որ արբապետէ իր կամքը, և այսպէս երկիրը վերածուի երկինքի: Եւ այս աշխարհը փոխանակ տանջարան մը ըլլալու, ըլլայ երջանկարան մը, և ամէն ոք ապրի հոն երջանիկ ու բարեբաստիկ կեանք մը: Այս է ահա Աստուծոյ ծրագիրը մարդոց համար:

Յիսուս աշխարհ եկաւ իրագործելու Աստուծոյ յղացած տիեզերական եղբայրակցութեան այս գեղեցիկ ծրագիրը: Մեր առարտականութիւնն է Աստուծոյ հետ զործակիցի իրականացնելու համար այս ծրագիրը: Ասով է որ կրնանք արդարացնել այս երկրագնդին վրայ մեր զոյութեան իրաւունքը:

Ի՞նչ է մեղքը. չէ ուրիշ բան բայց եթէ մեր բարոյական բարձր մակարդակին վար իջնալ: Ի՞նչ է փրկութիւն. չէ այլ ինչ բայց եթէ զիտակցիլ իրը մարդ մեր բարձրագոյն կոչումին, և իսկոյն հրաժարել մեղսութից կեանքէն և վերանալ զէպի այն վսիմ կեանքը՝ որ մեզի համար սահմանուած է Տիեզերքի Արարչին կողմէ: Ասիկա կարելի է Յիսուս Քրիստոսի հետ միանալով և Անոր հետ չփաման գալով:

Եթէ կը զզանք թէ Աստուծոյ արարչագործութեան զլուխ զործոցն ենք և Անոր պատկերով ստեղծուած՝ փայլեցնենք այդ պատկերը մեր վրայ՝ առօրեայ մարդոց հետ ունիցած մեր բոլոր յարաբերութիւններուն մէջ:

Կր. Ա. ԱՄՐԱՅԵԼ

Ֆրեզո, Գալիք.